

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН,
УПРАВЛІННЯ І БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

Випускна кваліфікаційна робота **Пояснювальна записка**

до кваліфікаційної роботи
магістра

на тему:

Лексичні запозичення в німецькому публіцистичному тексті:
функціональний і публіцистичний аспект

Виконала: студентка 6 курсу, групи 6ФП
спеціальності 035 “Філологія”
Мар'яна ГАЛАДИМ.

Керівник: к. філол .н., доц. Оксана
ПОДВОЙСЬКА.

Рецензент: ст. викл. Наталя КАРПЕНКОВА

Херсон – 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ЗАПОЗИЧЕННЯ У ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІЙ СИСТЕМІ МОВИ	
1.1. Загальна характеристика поняття «запозичення» та причини виникнення цього явища.....	
1.2. Особливості функціонування запозиченої лексики у німецькій мові.....	
1.3. Класифікація та види запозичень.....	
1.4. Причини виникнення денглішу та псевдоангліцизмів	
1.5. Пуризм та його вплив на розвиток німецької та англійської мов....	
1.6. Висновки до розділу 1.....	
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ЛЕКСИЧНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У НІМЕЦЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТЕКСТІ	
2.1. Лексичні запозичення як один із засобів вираження функцій публіцистичного стилю	
2.2. Стилiстичні особливості вживання запозичень у публіцистиці.....	
Висновки до розділу 2	
РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У НІМЕЦЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТЕКСТІ	
3.1. Труднощі перекладу лексичних запозичень у німецьких публіцистичних текстах.....	
3.2. Способи відтворення запозичених лексем в текстах публіцистичного стилю.....	
3.3. Рекомендації щодо перекладу лексичних запозичень у німецьких публіцистичних текстах.....	
Висновки до розділу 3	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	

ДОДАТКИ.....

ABSTRACT.....

ВСТУП

Загальновідомим є той факт, що на формування німецької мови мають вплив багато інших мов і передусім на сучасному етапі розвитку мови – англійська мова. Вплив відбувається на фонологічному, лексичному та семантичному рівнях. Такий інтенсивний процес запозичення зумовлює необхідність обговорення та вирішення питань запозичених слів, що робить цю тему важливою та актуальною.

Запозичення є захоплюючим та характерним явищем для абсолютно усіх мов світу на всіх етапах розвитку та вважається рисою еволюції мови. Відношення до такого феномену не є стійким, що і обумовлює важливість та актуальність цієї теми та грає значну наукову і практичну роль. Велика кількість лінгвістів вважають, що запозичення — найяскравіша риса мовного розвитку, із-за його поступового та багатопланового процесу. Все вищесказане означає неминучість мовних процесів, а також всемогутність значної культурної ролі у світі.

Цілком логічним та послідовним є інтерес великої кількості вчених-лінгвістів в області використання лексичних запозичень, їх етимології та насамперед — у формулюванні мотивів великого ентузіазму та необгрунтованого використання запозичених слів. Зокрема, такі іноземні вчені, як М.Фасмер, О.Соболевський, Р.Брандт, Є.Карський, писали про виправданість чи не виправданість запозиченої лексики наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. Вони аналізували та оглядали походження слів та словниковий запас мови. Науковці говорили про ті чи інші запозичення, та оглядали з наукового погляду питання потреби в іншомовних запозиченнях.

Вже з ХV століття в німецькій мові існує англійська запозичена лексика, що обумовлена важливими суспільно-політичними подіями. Яскравий наплив англо-американізмів помічався опісля Другої світової війни. Підтримувало цю тенденцію і те, що Великобританія і США посідали дві окупаційні зони після розподілу земельних володінь Німеччини. Як

наслідок — інтенсивна культурна, економічна і політична співпраця між цими державами і ФРН.

Питання чистоти мови, знайшло віддзеркалення в багатьох здобутках та роботах учених XIX–XX століття як відголос на незмірне захоплення суспільства запозиченими словами, і разом з цим починає утворюватись головна теорія запозичення. За минулі п'ятнадцять років сталися істотні модифікації у функціонуванні німецької мови. Насамперед це модифікації у сфері масової комунікації, які були обумовленими екстралінгвістичними факторами — інтернаціональними змінами в політичному і економічному житті суспільства. Ці зміни були зафіксовані такими дослідниками та вченими як: М. В. Пановим, Г. Я. Солганіком, Шапошниковим В.Н. та ін. Враховуючи це, постає необхідність ознайомлення та вивчення стилістичних рис модернізованої німецької мови та її засобів масової інформації, а зокрема, мови публіцистики. Цей період можна описати великим нагромадженням матеріалу за окремими групами іноземних запозичених слів у кожній мові і, як наслідок, інтерференції.

Загальні курси досліджень та аналізів, які відносилися до процесу запозичення, мали генетичні риси: поділялося мовне джерело запозиченої лексики, період її запозичення, а також положення запозичення. Також не можна оминати виникнення такі генетико-хронологічні праці: І.Огієнка [39], Я.Грота [12], та інших, все це викликало те, що генетико-хронологічний розгляд і аналіз іншомовної лексики у кінці XIX – на початку XX ст. було головним.

Здійснивши аналіз актуальних текстів — матеріалів німецьких науково-популярних статей, інформаційних брошур та інших, було виявлено групу головних запозичень, які виділяються за рівнем їх виникнення, часу та призначеннями, які вони реалізують у німецькій мові.

У даній роботі ми розглянемо питання функціонування запозичень у німецькій та українській мовах. Досліджується дефініція та надається основна класифікація запозичень, мовна характеристика запозичень,

встановлюється функціональні особливості запозичень у публіцистичному тексті та виявляються питання та способи перекладу запозичень у публіцистичному тексті. У роботі аналізуються такі методи перекладу запозичених слів, як транскрипція, транслітерація, калькування / напівкалькування, графічне відтворення та дескриптивний (описовий) переклад.

Актуальність роботи — детальне дослідження функціонування запозиченої лексики у німецьких публіцистичних текстах відшліфує відомості про функціонування та характеристику цієї лексики в німецькій та українській мовах, а також сприятиме униканню лексичних помилок при їх перекладі.

Мета дипломної роботи — визначити функціональні особливості запозичень в німецькомовних публіцистичних текстах та встановити специфіку їх перекладу на українську мову.

Завдання дослідження:

1. Надати основну мовну характеристику запозичень.
2. Класифікувати запозичення.
3. Встановити тематичні поля запозиченої лексики, вживаної в німецькомовних публіцистичних текстах, задля розуміння причин її використання і німецькій мові взагалі і в досліджуваних текстах зокрема.
4. Визначити функціональні особливості та риси запозиченої лексики у публіцистичному тексті.
5. Установити проблеми та способи перекладу запозиченої лексики у публіцистичному тексті.

Об'єкт дослідження – лексичні запозичення у німецькій та українській мовах.

Предмет дослідження – особливості функціонування в німецькомовному публіцистичному тексті та специфіка перекладу лексичних запозичень українською мовою.

Матеріалом дослідження послужили лексичні запозичення, які були вибрані способом суцільної вибірки з німецькомовних електронних публіцистичних статей таких газет: «Zeit online» [82], «Deutsche Welle» [78], «Weltonline» [80], «Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag» [79] та інш.

Методи дослідження: для досягнення вищезазначеної мети і вирішення поставлених задач було залучено сукупність методів лінгвістичного аналізу:

1. Теоретичний аналіз статей та наукових джерел;
2. Об'єктивізація та систематика отриманих результатів;
3. Описовий метод;

В ході написання магістерської дипломної роботи були залучені такі методи наукових досліджень: структурний метод, метод суцільної вибірки, метод лінгвістичного опису. Згідно зі структурним методом був виконаний компонентний аналіз, на підставі якого ми виокремили тематичні групи запозичення; дистрибутивний аналіз — аналіз мовної одиниці в контексті; трансформаційний аналіз — представлення методів відтворення запозичених лексем. Відповідно до методу суцільної вибірки із контексту були вибрані необхідні для подальшого дослідження матеріали. Згідно з методами лінгвістичного опису та спостереження було встановлено функціональну роль лексичних запозичень у публіцистичному тексті, та проаналізовано функціонально-семантичні особливості запозиченої лексики у публіцистичному тексті.

Практичне значення роботи: результати дослідження можуть бути важливими та актуальними при дослідженні та перекладі лексичних запозичень та можуть бути використані у практичному викладанні німецької мови, у курсах лекцій зі стилістики, лексикології та теорії та практики перекладу німецької мови.

Апробація роботи: результати дослідження були оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання гуманітарних наук», м. Херсон, 2021 рік.

Публікація: головні тези та результати дослідження представлені у науковій статті фахового видання України [8].

Структура роботи: дипломна робота складається з: вступу, три розділи, висновки, абстракт та список використаних джерел.

ABSTRACT

The topic of the research is «Lexical borrowings in the German journalistic text: functional and translation aspect».

The **relevance** of the work is a detailed study of the functioning of borrowed vocabulary in German journalistic texts and polishing information about the functioning and characteristics of this vocabulary in German and Ukrainian, as well as helping to avoid lexical errors in their translation.

The **purpose** of this work is to determine the functional features of borrowings in German-language journalistic texts and to establish the specifics of their translation into Ukrainian.

Objectives of the study:

1. provide a common language characteristic of borrowings;
2. classify borrowing;
3. determine the thematic fields of the imposed vocabulary, used in German literary texts, in order to understand the reasons for its use in German language in general and in the studied texts in particular;
4. determine the functional features and characteristics of borrowed vocabulary in a journalistic text;
5. identify problems and methods of translating borrowed vocabulary in a journalistic text.

The **object** of our work are lexical borrowings in German and Ukrainian.

The **subject** of our work is the peculiarities of functioning in a German-language journalistic text and the specifics of the translation of lexical borrowings into Ukrainian.

The **material** for this study were lexical borrowings, which were selected by a method of continuous sampling from German-language electronic journalistic articles of the following newspapers: "Zeit online" [69], "Deutsche Welle" [71], "Weltonline" [65], "Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag" [70] and others.

Research methods: to achieve the above goal and solve the problems, a set of methods of linguistic analysis was involved:

1. Theoretical analysis of articles and scientific sources;
2. Objectification and systematics of the obtained results;
3. Descriptive method;

During the writing of the master's thesis the following methods of scientific research were involved: structural method, method of continuous sampling, method of linguistic description. According to the structural method, a component analysis was performed, on the basis of which we singled out thematic groups of borrowing; distributive analysis □ analysis of the language unit in context; transformational analysis □ presentation of methods of reproduction of borrowed tokens. According to the method of continuous sampling from the context, the materials necessary for further research were selected. According to the methods of linguistic description and observation, the functional role of lexical borrowings in a journalistic text was established, and the functional-semantic features of borrowed vocabulary in a journalistic text were analyzed.

The **practical value** of the work is that the results of the study can be important and relevant in the study and translation of lexical borrowings and can be used in practical teaching of German, in lectures on stylistics, lexicology and theory and practice of German translation.

Approbation of the work: the results of the study were published at the International Scientific and Practical Conference «Humanities Science Current Issues», Drohobych, 2021.

Publication: the main theses and results of the study are presented in the scientific article of the professional publication of Ukraine «Humanities Science Current Issues» [3].

Structure of the work: the thesis consists of: introduction, three sections, conclusions, abstract and a list of sources used.